

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1'70. — Inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:

Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 1.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana za hvala vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Volitev v trgovsko in obrtniško zbornico za Kranjsko.

Kandidatje nar.-napred. stranke so:

Za srednjo trgovino

(rdeče glasovnice):

Viktor Rohrmann, trgovec in posestnik, Ljubljana,

Feliks Urbanc, trgovec in posestnik, Ljubljana.

Josip Perdan, trgovec in posestnik Ljubljana.

Za malo trgovino

(modre glasovnice):

Ivan Korenčan, trgovec v Ljubljani,

Ivan Kostevec, trgovec v Ljubljani,

Josip Kraigher, trgovec v Postojni.

Za veliko obrt

(rumene glasovnice):

Ivan Bonač, tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Za srednjo obrt

(bele glasovnice):

Ivan Rakovec, tovarnar in posestnik v Kranju,

Ivan Schrey, pekar in posestnik v Ljubljani,

Fran Kšaver Stare, sobni slikar in posestnik v Ljubljani, Sodna ulica.

Lavoslav Bučar, gostilničar in posestnik, Koštanjeva.

Za malo obrt

(zelene glasovnice):

Engelbert Franchetti, brivski mojster v Ljubljani.

Opozorjamo, da morajo ženske volilke v eni ali drugi volilni kategoriji, ki nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja — kar je redek slučaj — same podpisati glasovnico, poleg njih pa tudi kak moški pooblaščenec, ki mora svojemu podpisu dostaviti: pooblaščenec. Tak pooblaščenec more samo za eno volilko podpisati.

Srbska ministrska kriza.

Ministrska kriza, ki je napočila po odstopu bivšega ministrskega predsednika Milovanoviča, je velikega pomena za Srbijo samo kakor tudi za vse sosednje države.

Malo časa sicer je bil Milovanović na čelu srbske vlade, a vendar je dosegel v notranji, kakor zunanji politiki najlepših uspehov, škoda le da so politične strasti v Srbiji tako raztrovane, da mora zapustiti prvo upravno mesto v državi mož takih političnih in diplomatskih sposobnosti kakor je Milovanović.

Priznati se mora, da je bila situacija, ki je v njo prišel Milovanović skrajno težavna, ker Milovanović od aneksijske krize sem ni ravno

najpriljubljenejša oseba v Srbiji, kjer se še vedno niso mogli sprijazniti z mislijo, da je aneksija že gotovo dejstvo, Milovanović je pa to kot diplomat spoznal in njegova politika je bila politika zblizanja med Avstrijo in Srbijo. V času svojega ministrskega predsedništva je v tem oziru dosegel najlepših uspehov, sklenila in ugotovila se je med obema državama trgovinska pogodba, konzularna in sodna konvencija.

Pa tudi napram Turčiji je vodil dosledno politiko miru, ni se pustil razburjati in dovesti do kakih prenatrženih korakov, ko je lanske leto povodom albanske ustaje rožljala Črna gora z orožjem, ko pa je Milovanović zasledoval najmiroljubnejšo politiko, kar je izzvalo veliko ogorčenje v bojaželjni Črni gori, kakor tudi v Srbiji. A Milovanović je s svojo politiko zmagal videl je v prijateljstvu in zblizanju Srbije in Turčije napredek in razvitek Srbije.

Ko se je razvel italijansko-turški konflikt in je italijansko brodogradništvo nastopilo ob albanski obali, tudi takrat je Milovanović ohranil mirno kri, ker je vedel, da bi imel vsak prenatržen nastop nedoglednih posledic.

In kakor spreten, miren, a obenem pa odločen diplomat je Milan Milovanović, tak politik je skušal tudi biti v ostrem boju z močno opozicijo. V narodni skupščini je dosegel najlepših uspehov v korist političnega, gospodarskega in kulturnega razvika ter blagostanja države.

Milovanović je poskušal vse, da odvrne krizo, hotel je tudi razpust skupščine, čemur na kralji, ki mu je ustava prva svetinja ni mogel dovoliti, ko je torej Milovanović videl, da mu je nadaljnje poslovanje nemogoče, je predložil demisijo, ki jo je kralj sprejel.

In s tem trenutkom nastopa skrajno akutna kriza, ki ne bo imela vpliva ne le na notranjo, nego tudi na zunanjo politiko Srbije.

Kralj je poveril sestavo novega kabineta mladoradikalcu Ljubi Stojanoviću, da naj sestavi koalicijsko vladu, toda Stojanović je kmalu spoznal, da je vsaka koalicija nemogoča, ter javil kralju, da ne more sprejeti ponujene mu naloge. Vendar pa še ni izključeno, da pridejo mladoradikalci vendarle na vladu, to pa le v tem slučaju, ako kralj dovoli, da se sestavi novo ministrstvo iz mladoradikalcev, ako kralj dovoli razpust skupščine in nove volitve. Ta kabineti bi pa po gotovih volitvah takoj odšel, da se sestavi na podlagi strankarske konstelacije v novi skupščini. Vendar doslej še ni nič jasnega in dosedaj še nobenega izhoda iz krize.

Kakar rečeno, je ta ministrska kriza tudi za nas velike važnosti, ker se gre za spremembo politike v Srbiji napram sosednim državam, a to v prvi vrsti napram Avstriji in Turčiji.

Nova srbska vlada bo igrala v nadaljnjem razviku balkanskega vprašanja najvažnejšo vlogo, ona mora biti garancija miru na Balkanu, ker drugače je zopet ogrožen mir, a to ne samo za Srbijo in ostale balkanske države, nego tudi za vse velevlasti, ki so zainteresirane v balkanskem vprašanju, ki ni nevarnejše usodepolnejših posledic kakor je bil francosko-nemški konflikt.

Ludvik Mihajlovič.

Umrl je mož!
Kje tak je še med nami?
S. Gregorčič.

Umrl je dr. Jenko. Kadar smo govorili z njim po rusko, smo mu rekli: Ludvik Mihajlovič. Znano je, da je Ludvik Mihajlovič zelo rad govoril po rusko. Mi pa, ki smo se pri

njem v ruskem kružku učili ruščine, smo ga nazivali s prijaznim imenom »batjuška«. Zdi se mi, da smo s to rusko besedo, ki pomenja po naše »očka«, našli najprimernejši izraz, s katerim smo povedali vse, kaj je bil on nam in kaj smo bili mi njemu. Njegova metoda, ki se je naslanjala na Volperja in na Blofelda, je bila sicer tuintam nekoliko trda, dolgočasna in počasna, toda kdor se je hotel učiti, se je naučil temeljito. Batjuška za nas ni imel prijaznih in pohvalnih besedi. Imel je prav, kajti ni hotel, da bi kdo mislil, da mu dela uslugo ako hodi v kružok; vedel je dobro, kako veliko delo vrši za vse one, ki hočejo; zato se je držal svoje metode in kdor je hotel je šel za njim, bil je gotovo preje ali sleje sam sebi hvaležen — in tudi svojemu požrtvovalnemu učitelju. Ljubili smo batjuško kot njegovi učenci, dasi je bil bolj strog kakor ljubezniv, imeli smo pred njim tako spoštovanje, da smo se bolj sramovali zamuditi uro pri njem, nego v šoli. Tudi nalogo smo gotovo napisali, ker smo vedeli, da je njegova največja radost — naša pridnost in skupni uspehi. Pravijo, da resnica ne potrebuje laži. Zato je tako prijetno pisati te besede o Ludviku Mihajloviču. Danes bolj kot takrat vidimo, kako je imel prav. Marsikaj, kar smo se takrat učili, smo pozabili, nikdar nismo rabili, nikdar ni prišlo prav. Ruski jezik pa nam je odprl najkrasnejši del evropske moderne kulture in mogli smo v izvornem jeziku, ki se opravičeno imenuje kot najlepší in najmodernejši in največji slovanski jezik, uživati to, kar so mogli drugi komaj od daleč slutiti iz prevodov. Zato dr. Jenko ni nikogar vabil z laskanjem, vedel je, da bo vsak sam prišel kdor se zaveda velikega pomena, ki ga ima ruščina za nas, mal slovanski narod. Priznati pa moramo iz izkušnje, da so bili njegovi »kružkarji« kolikor toliko njegovega duha in da smo opazovali lahko v poznejšem življenju na njegovih učencih vpliv njegove šole; slovansko vprašanje so njegovi učenci drugače smatrali, nego oni, ki ga nosijo le na jeziku. Ljudje, ki jim je ruščina odprla oni krasni veliki svet ruske literature, so gledali na marsikaj drugače, nego druga s tujo ali nobeno kulturo napojena mladina. Za naše malo življenje je bilo to velikega pomena. Mi potrebujemo take slovanske generacije in oče te generacije je bil naš batjuška — dr. Jenko.

Daleč sem od tega, da bi mu pel slavo in hvalo. On sam ni ljubil take ceremonije. Ne morem mu poslati venca na grob. Tudi na takih stvareh mu ni bilo ležeče — zato veljaj ta skromna beseda v spomin. Bila bi mu gotova najljubša od vseh darov, ki jih morejo prinesiti živi — mrtvim.

Težko bi kdaj bolj opravičeno zapisal gornje besede S. Gregorčiča, kakor ob smrti dr. Jenka. Ne bom govoril o njem kot o zdravniku, pišejo naj o tem drugi. Diploma iz Idrije, kjer je ob času kolere požrtvovalno vršil svojo dolžnost, kaže, da je bil mož, ki se je zavedal svojega poklica. V nevarnosti, da uniči zdravje lastne družine je šel zdraviti — druge. In v zavesti, da je vršil svojo dolžnost, je prenesel udarec, ki je bil plačilo njegove vestnosti. Mož, ki tako vrši svojo dolžnost, je našel v poklicu svoj stan. Ne bom pisal življenjepisa, ki hrani v sebi dovolj zanimivosti saj je bil dr. Jenko prijatelj in sobojevnik generacije iz sedemdesetih let, njegova hiša pa je videla mnoge ugledne goste. Omenim naj samo, da je seznanil Rusa prof. Korša s Prešernovimi poezijami in da je njegova ljubezen do Prešerna navdušila Korša, da je prevedel Prešerna na rusko. Pisati bi hotel o njem kot o trdem jeklenem značaju, o njegovi slovanski duši in o njegovi neomajani odločnosti.

Deset let je vršil Ludvik Mihajlovič svoje delo v ruskem kružku. Ideja ruskega kružka se je zdelo celo ljudem, ki radi govore o slovansstvu nekoliko čudna. Dr. Jenko je premagal predsodke. Njegov kružok je bil znan. Dr. Jenko je obvladal ruščino kakor vsak profesor, poznal je vsa pravila, vse izjeme in ljubil je ruski jezik nad vse na svetu; zdelo se mu je celo, da je slovanska slovnica prirojena preveč po staroslovanski in da so mnoge oblike med narodom bolj podobne ruskim (n. pr. instrumental na-mi). Napisal je tudi ruski pravopis za Slovence. V ruskem kružku je s pomočjo ge. T. F. Durdina osnoval lepo knjižnico, ki je pravi zaklad v Ljubljani in služi članom ruskega kružka. Dr. Jenko je imel tudi svojo veliko rusko knjižnico, ki obsega vsa velika ruska dela. Njegovo vsakdanje čtivo je bilo »Novoje Vremija«, ki je izgubilo z njim enega najzvestejših čitateljev. Zato je imel dr. Jenko, kar se tiče ruskih razmer nekoliko konservativne nazore, toda veroval je v zmago in v bodočnost, prav po onem izreku Tjutčeva:

V Rossiju možno toljko vjerit!...

Toda zasledoval je vse kulturno in literarno gibanje. Dolgo je bilo na njegovi mizi ono krasno delo Tolstega »Na vsak dan... Znak velikega duha.«

Dr. Jenko je bil Slovan, ali bolje rusoslovan. Oni, ki so si njegovo delo kdaj napadno razlagali, so pač pokazali svojo omejenost. Menda so napravili celo preiskavo... Pri nas je vse mogoče. Ludvika Mihajloviča to ni motilo. Bil si je preveč svest važnosti svojega dela. Njegova ideja je bila v tem: Ruski jezik je lahak, lep, lahko razumljiv; ruska literatura je lepa, velika, po vsem svetu znana; torej se je treba Slovanom učiti ruščine in sprejeti ta jezik za običajni slovanski jezik. To je treba predvsem malim narodom. Dr. Jenko se s svojim slovanstvom in s svojim delom ni bahal. Za svoje nazore je čul morebiti tuintam opombe, od ljudi, ki ga niso razumeli; seveda jih je znal kratko in jedrnat zavrniti.

V svojem življenju in nazorih je bil original. Kdo ni poznal one male postave z drobnimi koraki s častitljivo suho brado, v skromni obleki, z zamišljenim obrazom. To je bil naš batjuška.

V svojem dnevnem redu je bil kakor ura: natančen in točen. Ko so že vsi gostje zapustili »Narodni dom«, on je še vedno hodil tja v sveti zavesti, da je dolžnost slovanskega inteligenta, da zahaja v »Nar. dom«. Morala je priti skrajna sila, da je izostal. Zato je bilo tudi njegovo zdravje trdno; tri leta se je ubijala bolezen, predno je zmagala — smrt.

Tako je torej umrl Ludvik Mihajlovič. Izvršil je veliko delo in postavil si je lep spomenik. Zdi se mi, kakor da bi slišal njegovo oporoko: Ne solz, ne žalovanja — ampak delo! Tam stojte ruski kružki, njegova najlepša zapuščina. Vodite ga v njegovem duhu in spomin trdega neupogljivega Slovana bo vstal med vami; starim in mladim v zgled. Kajti danes so redki pri nas veliki možje, ki bi jim tako pisali na grob. On pa je bil kakor hrast, tih in molčeč in vendar silen, z vetrovi se boreč in toliko učen. Prej ko je stal, so ga ljubili

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

»Ne morem te videti — odkod prideš?«

»Povem vam, baj Marko... od daleč.«

»Odkod, daleč?«

»Od zelo daleč«, je šepetal gost zamolklo.

»Odkod?«

»Iz Diarbekra*«.

Ta beseda je mahoma osvetlila Markov spomin. Spomnil se je, da ima ded Manol sina v Diarbekru v prognanstvu. Ded Manol je bil njegov stari prijatelj v trgovinskih zadevah, kakor tudi radi neke velike usluge, ki mu jo je bil izkazal.

In zapustivši hlev se približa v temi svojemu nočnemu gostu, prime ga za roko ter ga popelje skozi hlev na skedenj.

»Ivanče, to si ti? Spominjam se še iz otroških let... Nocoj prenočiš pri meni in jutri se vidiš,« je govoril Marko potihoma.

»Hvala vam, baj Marko, saj razum vas tu ne poznam nikogar,« je šepetal Kraljič.

»Čemu govoriti o tem? Saj tvoj oče nima boljšega prijatelja od mene. Ti si tukaj kakor doma. Ali te je kdo videl?«

»Ne; mislim, da ni bilo nikogar na ulici, ko sem prišel semkaj.«

* Turška trdnjava v Aziji, kamor so pošiljali Turki Bolgare v prognanstvo.

»Vnišel. Nu, ali se mar tako prihaja, sinko? Skozi streho kakor napadnik? Toda nič ne de, sin deda Manola mi je zmerom dobrodošel gost. Ali si lačen, Ivan.«

»Hvala, baj Marko, nisem lačen.«

»Ne, ti moraš večerjati. Pojdem pomirit domače, pa pridem zopet, da pobesedujeva in se kaj pomeniva. Gospod Bog, nekaj levega bi bil doprinesel,« spregovori Marko, spustivši petelina na samokresu.

»Odpusti mi, baj Marko, veliko neumnost sem doprinesel.«

»Počakaj, dokler se ne vrnem.« Po teh besedah Marko odide, potem ko je za seboj zaprl hlevna vrata.

Ženo in mater je našel povsem zbegani od strahu; ko sta ga zagledali živega in zdravega, sta zakričali in prijele ga za roke, kakor bi se bali, da jima zopet ne uide. Marko se je delal mirnega in zares ju je prevaril, zagotavljal, da da ni našel nič posebnega na dvorišču, da je brčkone kaka mačka ali pes zakrivil, da je odpadla streha in bedasta Tena zagnala trušč.

»Samo da smo razburili tržane«, je dejal vtaknivši samopresa v tok, viseč na steni.

Domači so se pomirili.

»Peno, mari (hej ti Pena!), da bi ti povsem oslepele tvoje oči, tako si nas prestrašila. Urno odpelji otroke, da se nasesaajo modrega kamna*«.

V tem hipu je nekdo močno potrkal na vrata. Marko je šel ven in vprašal: »Kdo trka?«

»Čorbadži, odpri!« se je čul klic po turški.

»On-baši*« pošepeta Marko nemirno.

* Modre skalice. Pravijo, da v takem slučaju strah otrokom ne škoduje.

** Desetnik, korporal.

»Treba ga bo skriti na drugo mesto.« In ne zmečete se za novo trkanje na vrata, steče v hlev.

»Ivan!« zakliče na skedenj.

Nobenega odgovora.

»Zaspal je, Ivan!« zakliče močnejše.

Nihče se ni oglašil.

»Oh, brezdvomno je zopet zbežal, revež, reče Marko, ki je šele sedaj zapazil, da je našel hlevna vrata odprta. Potem je dodal poln skrbi: »Kaj se še vse pripeti revnemu mladniku.«

Pokliče ga še nekolikokrat, toda odgovora ni bilo. Marko se vrne k vratom, kjer se je še vedno glasilo trkanje, čudno, da se niso razletele.

II.

Zares, pri prvem trkanju na vrata, je Ivan Kraljič, ne da bi vedel čemu, spretno skočil preko zida in padel na ulico. Tu je nekoliko trenutkov ležal osamljen. Na to se je jel pozorno ozirati okrog, toda povsod je videl le zgolj neprodorno temo. Črni gosti oblaki so pokrivali nebo; večerni hlad se je bil spremenil v mrzli veter, ki je pihal po praznih ulicah. Kraljič je šel v prvo ulico ter se spustil v dir, oprimajoč se zidu, da je vedel kam teči brodeč po mlakužah. Nikjer ni bilo videti svetlobe skozi špranje, nikjer znamenja življenja. Trg je bil kakor bi bil izumrl; takšni so vsi trgi na deželi še dolgo pred polnočjo. Dovolj dolgo je taval tako naokrog, upajoč, da enkrat dospe na kraj. Nakrat pa se je zganil ter obstal pod široko streho na cesti. Njegovo oko je zapazilo neke temne postave. Kraljič je obstal ter se stisnil k durim, na katere je uprav naletel. Renčanje, kateremu je sledilo srdito lajanje, ga je pregnalo. Zbudil je psa, ki

je zaspal na dvorišču pred vrati. Njegovo gibanje in lajanje ga je izdalo. Nočna straža se je zganila, orožje je zarožljalo in nekdo je zakričal po ruski: »stoj!« V minuti neizogibne nevarnosti pa navadno zapusti zdrav razsodek človeka in le slep nagon samoobranbe nado-mešča njegove ostale uravnotežene moči. Takrat postane, takorekoč človek brez glave; preostanejo mu samo roke, da bi se branil in noge, da bi zbežal. Kraljiču se je bilo treba samo vrniti in mrak bi bil kmalu postavil nepredorno ograjo med njim in stražo. Toda on se je napolnil naravnost proti njej, smu knil slično viharju med stražniki in dirjal dalje. Stražniki so se spustili za njim in po ulici je donel topot in krič. Med drugimi glasovi se je slišal tudi hripav glas pandurja Bolgaria: »Stoj, fant, sicer ustreliš!« Kraljič pa je le bežal ter se niti ni ogledal. Nekoliko strellov je počilo za njim, toda niso ga dosegli, tema ga je varovala. Zdelo se mu je, da ni utegnil dovolj urno bežati, kajti nakrat je čutil, da ga je nekdo prijel za rokav. Sklonivši se naprej, se je izmuznil iz jopiča ter ga pustil v rokah preganjalca. Še sta dve puški počili za njim. Kraljič je bežal dalje, ne znajoč kam; komaj je dihal; grozno vtujenemu jele so se zapletali noge. Pri slehernem koraku, se je bal, da pade in tam obleži.

Nakrat pa je zaslepljiv blisk osvetlil mrak in Kraljič je videl, da se nahaja na širokem polju in da ga nihče ne preganja. Povsem onemogel se je zgrudil pod neki oreh, da si nekoliko oddahne. Gorski veter je pihal dovolj rezko in močno in šum listja se je mešal z njegovim hrupom ter zamolklim done-njem groma, ki se je hitro blizal. Nad glavo bežečega je grozno zagromelo in grom se je zgu-bil nekje v prostranstvu brez konca in kraja.

in spoštovali samo oni, ki so ga poznali, sedaj ko je pal, naj izvedo vsi, kdo je bil.

In oni, ki hočejo za njim naj stopijo na trdo skalo, na kateri je stal in naj voje veliko idejo s tisto ljubeznijo, s katero jo je gojil on. Tako bodo postali učenci vredni svojega velikega učitelja. Veliko je še dela na polju, na katerem je bil on začetnik. Naj se množi in raste v našo veliko korist.

Tebi, dragi batjuška, pa tih in hvaležen spomin na vekomaj.

Dr. L. J.

SPLOŠNI PREGLED.

Hrvaška. Včeraj se je vršila v Budimpešti konferenca hrvaških delegatov za ogrsko-hrvaški deželni zbor. Poročali smo o isti že včeraj brzojavno. Stališče bana Cuvaja je ravno isto, ki ga povdarja na Hrvaškem. Vendar prinese včerajšnja konferenca precejšen preobrat v taktiki opozicionalnih strank. Večina opozicionalnih strank, zlasti hrvaško-srbska kaolcija ni poslala svojih delegatov v protest proti Tomašiču v Budimpešto. Sedaj je pa situacija spremenjena. Ako bi se včerajšnje konference udeležili tudi vsi opozicionalni delegatje bi bila banova stran v manjšini ter bi bil sprejet predlog delegata Papratoviča glede železničarske pragmatike, kar bi pomenilo popoln poraz bana Cuvaja. Vseled tega nameravajo opozicionalne stranke zlasti koalicijske spremeniti svojo taktiko, ter poslati v Budimpešto svoje delegate, ki naj v skupnem državnem zboru stopijo v skrajno defenzivo proti ogrsko-hrvaški vladi ter nje politiki na Hrvaškem. Po ti taktiki bi bil položaj bana jako kritičen, ker bi imel v Budimpešti vedno odločne in neustrašne kritike, ki bi razkrinkavali pred vsem svetom njegova nasilja, česar se Cuvaj najbolj boji, kar dokazuje njegova konfiskacijska praksa in pa grožnje, da bo postopal proti piscem zanjenjenih člankov. Kakor vse kaže se pripravljajo opozicija na oster in odločen boj proti Cuvaju, boj ki bo došel za časa volitev do vrhunca.

Nemški državni zbor. Včeraj je bil z navadnimi ceremonijami otvorjen nemški državni zbor s prestolno besedo, ki jo je prečital cesar Viljem. Socialni demokratje se teh ceremonij niso udeležili. Prestolna beseda vsebuje v veliki večini one točke, ki se je o njih poročalo že poprej po časopisju. Viljem je spregovoril svojo prestolno besedo v obliki nekakega predavanja o razmerju in odnosih vladarja in naroda, seveda na ta način, da je mislil vedno le na narod, ko ga je spominjal njegovih dolžnosti, pozabil pa je na dolžnosti vladarja, še bolj pa na sebe samega. Zataknil se je tudi, kakor je pri Viljemu pač pričakovati ob socialno demokracijo, ko je precej konfuzno postavil trditve, da socialno zakonodajstvo vedno onemogočuje redno parlamentarno delo. S tem je hotel Viljem znova podkrepiti svoje že tolikokrat izrečeno stališče, da je socialno-demokratska agitacija proti današnjemu državnemu ustroju neopravičena, ker se država ravno na podlagi tega ustroja brega sama potom parlamentarnih korporacij za blagostanje najširših slojev prebivalstva. Seveda je taka trditev popolnoma neutemeljena, Viljem si jo pa lahko privoščil. V nadaljnjem tekstu prestolne besede se omenjajo vojaške in mornarske zahteve, ter prijateljski odnosi s sosednimi državami. Po prestolni besedi so se vršile še nekatere formalnosti, nakar se je prva seja zaključila, danes se vrši druga, ki ima na dnevnem redu volitev predsedstva. V tem oziru še ni nič natančno določenega, vendar vlada oster boj med levico in desnico, ker zahteva centrum zase eno podpredsedniško mesto, česar pa dosedaj večina še ni privolila.

DNEVNI PREGLED.

Opozarjamo vse volilce v trgovsko in obrtno zbornico, posebno one po deželi, da pošljejo glasovnice naravnost tajništvu nar. napr. stranke. Če pa že pošljejo glasovnice na zbornico, tedaj pa morajo zunaj na glasovnico napisati svoje ime, ker so brez označenega imena odpošiljatelja vse glasovnice neveljavne. V slučaju pa, da pošljejo glasovnico v kuverti, mora zunaj na kuverti biti napisano ime volilca drugače je glasovnica neveljavna. Zaupnike političnih društev v Ljubljani in po deželi pa pozivljamo, da TAKOJ pošljejo vse legitimacije oz. glasovnice na tajništvo narodno-napredne stranke oz. pisarni dr. Novaka v Ljubljani.

Kako se podpisujejo glasovnice za trgovsko in obrtno zbornico? Opozarjamo, da morajo moški volilci sami podpisati glasovnice tam, koder je naznačeno: Podpis volilca. — **Ženske volilke** morajo ravno tako same podpisati glasovnice, ako nimajo po obrtnem redu postavljenega upravitelja. Ako imajo upravitelja, podpiše ta in pristavi k svojemu imenu »upravitelj«. Ako pa ženske volilke nimajo upravitelja, podpišejo, kakor zgoraj omenjeno same, zraven njihovega imena pa mora podpisati kak moški, ki mora svojemu podpisu dostaviti: **Volilni pooblaščenec.** — Dobro je, ako je tisti moški, ki podpiše žensko glasovnico, tudi volilec v trgovsko in obrtno zbornico, vendar je lahko tudi vsak drugi moški, paziti pa je, da je dotični moški izpolnil 24. leto. **Vsak moški sme podpisati samo eno glasovnico.** Osebe, ki ne znajo pisati, morajo napraviti pred svoje ime, ki ga kdo podpiše, križec, podpisati se morata zraven še dve drugi priči, ki morata biti stari 24 let.

Kdo laže? Včerajšnji »Slovenec« piše na 3. strani, da je v resnici po knjigovodskem izkazu le 257.329 kron deželnega dolga. Deželni odbornik grof Barbo pa je trdil v predvčerajšnji seji dež. zbora, da ima Kranjska dežela vseh dolgov 22 milijonov kron. Od te svote bi bilo torej samo na obrestih plačati letno 1.100.000 K, ako bi dobila dežela posojilo po 5%. Jasnó je torej, da klerikalci nesramno lažejo ter varajo svoje volilce in vso javnost, ako se upajo pisati, da znašajo deželni dolgovi le par stotiso-

čev kron. Lagali bodo pa le tako dolgo še, dokler ne bo kmet duše izdihoval pod pezo ogromnih dolgov, ki jih je napravila naši ubogi kranjski deželi brezvestna in zapravljiva farovška strahovlada!

Kako računajo župniki pogrebe. V Dev. Marji v Polju je umrl 14. januarja tovarniški kočijaž Franc Lampret, stanujoč v Vevčah. Pogreba prve vrste sta se udeležila domača duhovnika, župnik in kaplan. Zvonilo se je z vsemi zvonovi. Rakev, sveče, nosilce in grobokopa je plačala vdova umrlega. Plačati je bilo le še v župnišču pogrebno takso. Ker je župnik vdovi namignil, da bo pogreb stal okroglih 100 K ali nekaj več, je šel k župniku njen svak Franc Štrajbar, strojevodja južne železnice. Župnik odpre knjigo in pove, da je računa 97 K in nekaj vinarijev.

Ko mu je Lampret oporekal, češ da je račun previsok, je začel župnik nad njim razsajati, tolkel z rokami ob mizo, in rekel, da **njemu ne bo nihče računa delal.** Trdil je, da on lahko računa kolikor sam hoče. Vino, in sploh vse se je podražilo. Opmnil je župnik, da ako on pride v gostilno, mu gostilničar lahko računa, kolikor hoče, da mu mora plačati. Ravno tako zahteva tudi on, župnik. Pri celi stvari je še to posebno zanimivo, da je plačal ranjki najmanj 60 K za znani veliki zvon Device Marije v Polju in da se mu je takrat obljubilo, da mu bo zato zvon zastoj zvonil. Župnik pa je sedaj na to vse pozabil. Zatrjeval je, da zastoj ne bo zvonil, da se zvonovi pokvarijo, stroške je treba plačati, on mora gledati, da »notr prinese« vse, kar rabi za cerkvene pevke, zvonarje, popravo cerkve itd. Župnik je dejal, da samo pri pogrebi lahko kaj »notr dobi«, da ima poljska cerkev samo 1600 kron kapitala in da ofri nič ne nesejo. Ofri, cerkveni kapital, župnikov račun po gostilnah so stvari, ki pogrebevc prav nič ne brigajo. Na temlju ukaza dvorne komisije za Ljubljano z dne 5. aprila 1816, ki določa štoltno na Kranjskem, in je še danes polno pravnoveljaven, je bil dolžan plačnik plačati za pogreb I. vrste (za spremstvo in blagoslov duhovnika in kaplana, mašo zadušnico, celo t. j. trikratno zvonjenje in zvonjenje pri poslednem mrtvaškem opravilu, za prevleko altarja s črnim suknom, za najlepši mrtvaški prt z razpelom pri večjih sprevodih, za nosala s prtom, svetilnike in kipe, za kadilo pri posebnem sprevodu in 10 svečnikov) **vsega skupaj 21 K 21 vin.** Podatke iz gori imenovanega določila navaja tudi župnik Vencelj Schreiner v knjigi »Vorschriften in Stolata-Angelegenheiten für den Seelsorgerklerus« Priloga k »Frommes Kalender für den Katholischen Klerus 1894—1895«.

Nemške težave. Nedavno smo poročali, da telovadi na dunajski univerzi 90 jugoslovanskih Sokolov. Ta vest je grozno razburila Wolfovo glasilo Ostdeutsche Rundschau, ki s strahom in trepetom priobčuje naše poročilo in kriči, da je v nevarnosti nemški značaj dunajske univerze in mogoče celo Dunaja samega. Par Sokolov-akademikov, ki telovadijo na akademskih tleh, dela Nemcem tak strah, da kličejo na pomoč vse merodajne faktorje. Kdor pa razmere v telovadnici dunajske univerze ta ve, da so Slovani edini, ki dajo ti telovadbi resen pomen, ker telovadba nemških buršakov je kaj malo podobna telovadbi. Mesto, da bi bili Nemci hvaležni, da slovanski Sokoli sploh omogočijo resno telovadbo, pa hujskajo in kriče, kakor da se podira vesoljno nemštvo! No pa merodajni krogi se na Wolfove lamentacije in denunciacije ne ozirajo!

Demonstracije po Zagrebu. Sinoči bi se moral vršiti v Zagrebu socialno demokratski protestni shod, ki ga je pa vlada zadnji trenotek prepreževala. Udeležniki so se razdelili na večje trope ter demonstrirali po mestu. Do večjih spopadov ni prišlo. Demonstrantje so oklepali včasih policijo; več ljudi je bilo aretovanih radi klincev proti banu in vladi. Šele pozno v noč je nastal mir. Ves dan patrolirajo po mestu močni policijski in žandarmerijski oddelki. Močne straže čuvajo dohode do vladnih zgradb, zlasti zavarovana so pa madžarska poslopja.

Hrvaška šola v Trstu. Na podlagi sklepov tržaške podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Istro in tržaškega društva »Dalmatinski Skup« otvori se početkom prihodnjega šolskega leta v Trstu zasebna hrvaška šola, ki bo začasno nameščena v prostorih »Dalmatinskega skupa«. O stvari se vrši 16. t. m. velik shod tržaških Hrvatov, na katerem se določijo še vse stvari, ki so potrebne za otvoritev šole.

Žena o Sokolstvu. Poročila posameznih čeških sokolskih društev jasno kažejo, kako potrebna je bila ženska sokolska organizacija. Število članic raste od dne do dne, v vseh društvih tekmujejo članice pri delu s moškimi člani in povsod se živalno razpravlja o ženskem vprašanju v Sokolstvu. V praškem Sokolu je nedavno predavala načelnica čeških Sokolic sestra Roudna o ženskem vprašanju. Iz tega predavanja povzemamo sledeče: Žena v današnjem življenju ni ravnopravna z možem, ampak je vedno zapostavljena. Danes se gleda na ženo, kakor na kako manj vredno bitje — a to po krivici. Dandanes so se zelo spremenile socialne razmere, ki so povzročile in spremembo v socialnem stališču žene. Prej je bila žena samo gospodinja, njeno delo je bilo omejeno na delo hišne gospodinj; toda z razvojem industrije je prišla žena tudi v tovarno kot delavka, a s tem, da je žena stopila v tovarno itd. je postala živa potreba za ženo izobrazba — splošna in strokovna. Zlasti strokovna izobrazba je velikega pomena za ženo. Ženam manjka discipline. Pri izobrazbi žene se je treba ozirati na dvojno — za drobno praktično delo in za višjo izobrazbo. Žensko gibanje ima največ nasprotnikov. Žena naj bi bila samo mati. Kako napačni pojmi. Žensko gibanje ne odvrča žene od rodbine, žensko gibanje ni naperjeno proti možu, proti otroku, ampak hoče le doseči lepše razmere za ženo. Hočemo enako vzgojo dečkov in deklic in že veliki učitelj Komensky je bil za enako vzgojo moža in žene. Hočemo, da bi bila žena ravnopravna, hočemo močno, neupogljivo ženo. Današnje življenje je zelo težko, a zato je potreba da krepkega, silnega moža podpira izobražena žena.

V vlaklu ukraden. Včeraj je mesar Anton Malenšek v vlaklu zaspal. Med postajama Postojna in Logatec mu je med spanjem nekdo prerezal žep in iz njega ukradel denarnico z 10 K denarja. V drugem žepu je Malenšek imel še večjo vsoto denarja, za kar pa tat ni vedel.

LJUBLJANA.

V Grubarjev prekop je hotel včeraj popoldne skočiti delavec Jakob Grum, kar sta še pravočasno preprečila delavca Vid Radakovič in Tomo Marinčič ter ga odvedla domov. Ker so pa konstatirali, da je Grum dobil delirium tremens, so ga odpeljali na opazovalni oddelk.

Nesreča. Včeraj je na Mestnem trgu delavčeva žena Marija Makarjeva stopila na pomarančno lupino, vsled česar je padla in si izpahnila desno roko. Privredli so je na osrednjo stražnico, odkoder je šla po dani zdravniški pomoči domov.

Najdnina v rešilnem vozu. Ko je predvčerajšnjem policija v svrhu nekega prevoza rekvirirala rešilni voz, je stražnik v njem našel črno usnjato denarnico z večjo vsoto denarja. Kdo jo je zgubil, še ni znano.

Domobol. Sinoči ob pol 11. uri je neki izvošček popustil pred Unionom konja brez nadzorstva, nakar je kljuse dobilo domobol in jo ubralo proti domu. Na Emonski cesti ga je pa policijski stražnik ustavil in odvedel domov.

Delavsko gibanje. Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 12 macedoncev in 14 Hrvatov; iz Rumunije se je pa vrnilo 39 tesačev.

Izgubljeno in najdeno. Gdč. učiteljica Julija Zalokar je izgubila rdečo usnjato denarnico z vsebino čez 50 K in nekaj pismenih znamk. — Posestnikova žena Marija Bernik je izgubila zlato brošo s tremi diamanti, vredno 40 K. — Neka gospodična je izgubila zlato ovratno verižico z zlatim obeskom z dvema slikama. — Posestnica Antonija Keršič je izgubila zlato zapestnico, vredno 140 K. — Ana Cigale je našla zlato žensko uro brez verižice.

Umrli so v Ljubljani. Julija Moos roj Orel, šolska voditeljica v pok., 75 let, Rimska cesta 7. — Feliks Žunič, knjigoveški pomočnik, 17 let, Križevniška ulica 9. — Rudolf Podlunšek, rejnec, 2 meseca, Streliška ulica 15. — Franciška Balant, postrežnica, 58 let, Cerkvena ulica 27.

Tuji v Ljubljani. Dne 7. svečana: Carlo Ermolli, trgovec, Videm na Laškem. — J. Pitce, trgovec, Novo mesto. — R. Maneska, stnik, Gradec. — F. Žagar, tovarnar, Stari trg. — Ableitinger, polkovnik, Gösting. — Albert Kamel, Mannheim. — Seidler, Celovec. — A. Rosenbaum, Norimberg. — Ad. Hoppe, Opava. — Aleksander Oppermann, Sarajevo. — I. Altar, ministr. tajnik, Dunaj. — Franc Jelovčan, trgovec, Gorenjavas. — V. Simic, trgovec, Opatija. — Ivan Hočevar, posestnik, Bovec. — Matija Gostiša, trgovec, Cerkno. — Ivanka Rojster, Šoštanj. — And. Rovani, lesni trgovec, Col. — Leticija Kobalej, učiteljica, Hrastrnik. — Anton Urbančič, posestnik, Čatež. — Feliks Dornik s soprogo, Draga. — Ivan Žnidaršič s soprogo, podjetnik, Gorica. — Ante Antič, Škofja loka. — M. Langer pl. Podgora, Novo mesto. — Bock, Krnov. — Lud. Gärtner, Monakovo. — F. Brauneiss, Hamburg. — L. Schmoller, Pavel Schreiber, trgovca, Berlin. — Marija Majarova, odb. učiteljica, Prostějov na Moravskem. — Anton Peršolja, orož. stražmojster, Brionia. — Artur vitez Lauffer, orož. nadzornik v p., Braunau ob Inu. — Vitez Gamsberg, Inomost. — Slavoljub Antolič, Gorica. — Josip Kunstel, trgovec, Vrhnika. — Julij Mazelle s soprogo, veleposestnik, Krupa.

Vremensko poročilo. Dne 8. februarja dop. Stanje barometra v mm 733.5. — Temperatura v C°: 3.1. — Mirno. — Megleno. Popoldne: Stanje barometra: 732.5. — Temperatura: 9.7. — Vetr: slab sszh. Oblačno.

Kinematograf »Ideal«. Danes v petek dne 9. februarja: Specialni večer. 1. Potoček šumlja. (Prekrasen naravni posnetek v barvah.) 2. Mumpitzophon. (Komično.) 3. Zvesta ljubezen. (Ameriška drama. — Samo pri večernih predstavah.) 4. Dobri stric Edvard. (Ameriška veseloigra.) 5. Ponos tihotapevc. (Lepa drama.) 6. Nekaj zastopnikov delokožev. (Zanimiv naraven posnetek.) 7. Smrt Heligobala ali tiranovi levi. (Drama v barvah.) 8. Mirko veliki molčalec. (Velekomično; igra 6letni Mirko.) Od sobote 10. do ponedeljka 12. febr.: Smrti beg. Senzacionalni padec avtomobila čez gorsko pobočje. (Senzacionalna nihilistovska drama.) — Od toka 13. do četrta 15. febr.: Vojni posnetki iz Tripolisa. (Predstavljanje 1. in pol ure) ter Maks žrtev bordskega vina. (Komična privlačnost.)

DRUŠTVA.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. Jak. Droll v Postojni 23 K 40 v, katere je nabral g. Žnidaršič iz Matenje vasi na sokolski maskaradi v Postojni. Mesto običajnih kolarjev darovali so sv. C. M. družbi postojnski trgovci 56 K. G. Fr. Berlec v Kandiji je poslal 5 K mesto venca na grob umrlemu sinu Francišku. Slovenski Mariborčani, Lemberžani in Rušani, na čelu jim inženir Vrabanc, so darovali po g. učitelju Dav. Lesjaku »za Cirila« 30 K. Ga. Antonija Cargo, otroška vrtnarica v Vrdelci, je poslala 200 K. »kamenček« nabran od gojencev od vinarja do vinarja v otroškem vrtcu v Vrdelci. Ti malčki kličejo: »Bog živi našo zlato družbo!« Mi odgovarjamo: Živili vsi dobri prijatelji družbe sv. Cirila in Metoda! — V Semicu so priredili fantje semiške okolice v Drgančevi gostilni pod vodstvom gdč. Ivanke Drgančeve dne 28. januarja šaljivo srečanje in veselico, od katere je poslal g. trg. poslovođa Ant. Sever C. M. družbi 25 K 13 v. Za to uspešno prireditelje se lepo zahvaljujemo vsem semiškim rodoljubom, posebej še g. dr. Weibelu za prekrasne dobrote.

Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Središču je imela v nedeljo 4. t. m. izredno lepo obiskani občni zbor. Iz poročil g. predsednika J. Zadravca, g. tajnika Najžerja in

blagajničarke gospe Franje Robičeve smo posneli, da je podružnica v preteklem letu vrlo napredovala. Šteje danes 100 članov, dohodkov je imela pretečeno leto nad 400 K. Pri volitvah je bil izvoljen dosedanji marljivi odbor, na čelu mu neumorno delavni predsednik g. veleposestnik J. Zadravec. V imenu Družbe se je udeležil zborovanja pot. uč. g. J. Prekoršek, ki je obširno razpravljaj o delu in uspehih slovenske šolske družbe v pretečenem letu in nalogah in dolžnostih podružnic. Na predlog g. predsednika se je sprejela resolucija, v kateri se poziva Družbo, da se ustanovi v svrhu izpolnitve obrambne organizacije »Pokrajinska zveza podružnic za Stajersko«. Podružnici, ki se je v par letih obstoja povzpela na tako višino, da dela čast Središču in okolišu želimo, da stopa krepko naprej v prvih vrstah naše slovenske obrambne armade.

Občni zbor ženske in moške podružnice sv. Cirila in Metoda za Sisko se vrši v nedeljo 11. februarja v »Čitalnici« točno ob 2. popoldne.

Podružnica Ciril-Metodove družbe na Viču opozarja, da se vrši njena veselica v soboto zvečer in ne v nedeljo, kakor je bilo prvotno sklenjeno. Veselica bode prirejena v velikem slogu in so vse priprave v najlepšem tiru. Na svidenje »pri Končanu«!

Ciril-Metodova podružnica za Višnjo Goru, Zatično, Št. Vid priredi v nedeljo 11. febr. t. l. v gostilniških prostorih gosp. Hrata pod Ivančno Gorico predpustno veselico. Začetek ob pol 4.

»Slavčev« pustni korzo na pustno nedeljo 18. t. m. nudi bode obilo zabave ne samo plesalcem, katerim bode »Slovenska Filharmonija« svirala zbrane plesne komade, ampak tudi neplesalci bodo imeli izboren vžitek, ker bode za živahno razpoloženje skrbela cela vrsta »Veselih bratcev«, ki nastopijo z »Gambriusom« na čelu v sijajnem sprevodu ob zvokih godbe. — Prijavilo se je že lepo število »Gambriusovih« čestilcev iz raznih stanov, katere bomo po vrsti prihodnji imenovali, za danes omenimo še, da se za to skupino zanimajo »Dolef« iz »Desetega brata« in »Blaz Mozol« iz »Rokovnjačev« pa tudi Krjavel je prosil, da bi se smel »Veselim bratcem« pridružiti.

Občni zbor telovadnega društva »Sokol« v Radečah pri Zidanem mostu se je vršil dne 28. januarja t. l. V odbor so bili izvoljeni: Starosta Marinč Filip, podstar. Hmelj Fr., načelnik Est Ivo, podnač. Jazbec Ivan, odborniki: Vargazon E., Juvančič Fr. ml., Sovre, Moser Al., Uli Fr., Trepečnik Bogomir, ... ml., Langer Fran ml. in Zahrastnik Fr., pregledovalca računov Küssel Božo in Ivanc E. — Društvo priredi v soboto 10. t. m. II. veliko maskarado »V čarobni noči« v dvorani Hotela Gmeiner. Začetek ob 8. uri zvečer. Pri plesu svira domača sokolska godba.

Šoštanjski Sokol vabi na maskarado, katero priredi na pustno nedeljo, 18. t. m. ob 8. zvečer v zgornjih prostorih Rajsterjevega hotela. Na sporedu je zelo komična burka s petjem v treh dejanjih: »Moč uniforme« in laška opera: »Makaroni in Salami«.

Plesni odsek izobraževalnega društva »Bratstvo« v Ljubljani vabi k plesnim vajam ki se vrše v salonu pri »Levu« na Marije Terezije cesti. Plesne vaje se prično v nedeljo dne 11. febr. ob 3. uri popoldne.

Zadruga sobo - črko slikarjev in pleskarjev v Ljubljani svojim cenjenim članom naznanja, da se bo prihodnja preizkušnja za vajeence oziroma pomagalec vršila dne 15. februarja po predpisanih določilih. Prošnje za priustitev k tej preizkušnji je pravočasno vložiti pri načelstvu zadruga. Prošnji je priložiti učno izpričevalo in izpričevalo obrtne nadljevne šole.

Rokodelski pomočniki in sorodni poklici v Kranju prirede v nedeljo, dne 11. svečana 1912 točno ob pol 9. uri zvečer v prostorih hotela »Nova pošta« običajni plesni venček. Vstopnina 50 vin. za osebo. Cisti dobiček je namenjen godbi prost. požarne brambe.

Pevsko in balno društvo »Triglav« v Radovljici priredi plesno veselico v restavraciji g. M. Zalarja v nedeljo 11. t. m. Začetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina 60 vin. za osebo.

PROSVETA.

Slovensko deželno gledališče.

Ant. Dvofak: **Rusalka.** Lirična opera v 3 dejanjih. Pesnitvi J. Kvapila o rusalki, ki si želi v življenje, da okusi vse kar nudi svet in ljubezen, ti pesnitvi kopnenja in želja napisal je Ant. Dvofak glasbo, ki se popolnoma krije z vsebino in idejo dela. Velika simfonična pesen je ta opera, globoka simfonija življenja realnega in bajnega, pesen ljubosumnosti in ljubezni, udanosti in strasti. Godba tega dela je nekaj veličastnega, vsako glasbilo bi na svojem mestu, da poda ono občutje, ki ga zahteva celo ta globoka mistika, nadnaravno življenje, sentimentalna lovska pesen, vse se tako združuje v popolno celoto, ki upliva na človeka z vsemi močmi. Pesnitev sama je pa tudi za to simfonijo prelirska, zato visi tako nekako v zraku in se zgublja v globoki godbi. Upriporitev te opere na slovenskem odru je bila naravnost presenetljiva. V svesti pomanjkljivosti odra in sceničnega aparata je režiser g. Krampera storil vse, da je doseglo delo tako lep uspeh. V primeri s prejšnjimi uprizoritvami včerajšnja niti primerjati ni, tako visoko je nadkriljevala pevsko in scenično. G. Šipankova je v naslovni vlogi pogodila točno ljubezni in življenja željo nivo, ki v uredničenju svojih želja najde samo razočaranje, ter se vrača k povodnemu možu, Krasno je prednašala v prvem dejanju pesen mesecu in v zadnjem arijo »oh te mrle vodne sile.« Tudi igralsko je bila popolnoma na mestu. G. Krampera je pel zaljubljenega kraljica s toplim občutkom in znal uveljaviti svojo težavno partijo. V vlogi čarovnice je nastopila gdč. Peršlova kot gost; o njenem napredku

je po tej vlogi soditi še težko, njena višina je zadobila na čistosti, nižina je bolj uglajena, le prehodi so še tako negotovi in neizdelani. Želimo si jo videti še v kaki drugi vlogi, da moremo izreči končno sodbo. Povodnega moža je pel g. Križaj v karakteristični maski, postelje njegovega glasu je prišla do veljave zlasti v drugem dejanju. Kraljičino je pela — a to samo pela — gospa Föderperspergova, pela lepo, toda igrala prav nič, kar je pokopalo njeno ulogo. Kakor jo cenimo in spoštujemo kot izšolano in inteligentno pevko, ne moremo, da ji ne bi očitali pomanjkljivosti v igri. Režiser bi moral biti tu pač na mestu, da bi popravil to! Zlasti je prišel njen glas do veljave v dvospevu s kraljičem. Tercet gozdnih vil je jako ugajal, pevke so ga prednašale eksaktno, zlasti se je odlikovala ga. Kramperova s svojo pesnijo o plavih laseh, dobra je bila tudi gdč. Perslova in gdč. S., ki se je s svojim prvim nastopom prav srečno upeljala. Ugajali so tudi gdč. Thalerjeva, gg. Horsky in Bukšek. Orkester je vodil g. Talich temperamentno, ter izrazil iz njega res vse ono, kar daje pesnitvi one globoke poteze. V orkestru je nadomestoval harfo novi instrument iznajditelja g. Bajdeta, ki je prišel do lepe veljave. — Predstava pa je trajala očitno predolgo, zato se ne moremo spuščati v vse detalje, kar pa storimo še po repriži. — Gledališče je bilo razprodano. **Quidam.**

Iz pisarne slovenskega gledališča. V soboto prvič na našem odru Henrika Ibsena veseliga v petih dejanjih »Zveza mladine« za nepar-abonente. — V nedeljo popoldne ob 3. uri se poje pri zelo znižanih cenah zadnjič v sezoni Weissova opereta »Revizor« in sicer izven abonementa, za lože nepar; zvečer opera »Rusalka« za par-abonente. — V torek prvič Viktor Parmova opereta »Caričine amakonke«.

Henrik Ibsen: Zveza mladine. Veseloigra. L. 1869. so doživeli Norvežani velikanski gledališki skandal. Uprizorili se je namreč prvič veseliga Henrika Ibsena, ki je živel v rado-voljnem prognanstvu v Drazdanih, veseliga »Zveza mladine«, ki je neusmiljeno smešila klavne socialne in politične razmere v Norve-giji. Satira je bila nečuvno smela za takratni vkus! In tako je pri premijeri »Zveze mladine« skoraj vsa gledališka publika žvižgala, sikala, ropotala, razgrajala in kričala, da kaj sličnega že dolgo ni slišal svet. Igre si nato ravnatelj par dni sploh ni upal ponoviti ter je počakal, da so pametni kritiki poučili Norvežane, da ni modro razbijati zrcalo, ki kaže njihovo obličje. Ibsen pa je sedel v draždanski kavarni ter se od srca smejal svojim filistroznim rojakom. Zadel jih je, razkrinkal, oklofutil in — baš to je nameraval. Povedal jim je v obraz vs resnico, in baš to je hotel, da so ga razumeli. Politične razmere okoli l. 1867. so bile v Norvegiji res strašne. Mladi in stari so se ne-usmiljeno klali med sabo, pojavilo se je ne-broj gostobesednih demagogov, frazerjev, kri-čačev, zabavljajčev, štreberjev brez značaja, stari politiki pa so bili leni in domišljavi, za moderne zahteve nepristopni. Razni špekulan-tje so varali ljudstvo, se skoriščali z ljudsko neumnostjo ter s polno blagajnico izginjali v daljni svet. Sledili so bankrotu, povsod škand-alne afeze, tožbe in prepiri, propadali so ča-sopisi in so nastajali novi brez programov in celo brez žurnalistov. To dobo iz l. 1867. je na-slikal z jedko satiro in s strupenim humorom Henrik Ibsen v »Zvezi mladine«, k se uprizori zdaj prvič tudi na našem odru. Vesel, jasen, vsakomur razumljiv in efekten v svojih realističnih scenah je Ibsen v tej vese-loigri. Bičati je hotel svoje rojake vsemu sve-tu v zabavo ter zažgati torpedo pod staro bar-ko zastarelih nazorov filistrske svoje domo-vine.

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo, 11. t. m. se ponavlja četrtič v sezoni Audrano-va opereta »Punčka«, s sodelovanjem voja-škega orkestra. Zvečer se pa uprizori prvič na slovenskem odru zanimiva Rovettova drama »Papa ekscelesca«. Ta najboljša drama slavnega italijanskega pisatelja Rovetta, je bila uprizorjena že v vseh tržaških gledališčih in je dosegla splošno zadovoljnost in uspeh.

Lavterjeva spomenica o pre-osnovi mestnega policijskega urada.

(Dalje.)

V zvezi z aprobacijo za policijski urad izločiti bi bilo vse vloge policijskega značaja iz splošnega vložnega zapisnika ter vpisavati v poseben »policijski vložni zapisnik«.

Ustanovitev samostojnega, neposredno in edinole županu podrejenega mestnopolicijskega urada brez vsake druge medinstance pa ne bi bila na korist samo pro foro interno, kakor sem že zgoraj omenil, marveč tudi na zunaj bo stvar drugače izgledala in gotovo ne na škodo mestne občine. Občinstvo bo gledalo na mestno policijo z drugimi očmi in c. kr. de-želno predsedstvo ne bo imelo več povoda, to-liko pečati se z mestno policijsko upravo od-nosno vanjo posegati, kakor zdaj.

To sta nekako uvidela vže bivši župan Hribar in za njim c. kr. vladni svetnik vitez Laschan. Do popolne ločitve mestne policije od mestnega magistrata in do ustanovitve sa-mostojnega mestnopolicijskega urada storiti bi bilo tedaj le en sam korak.

Seveda eno osebo poznam, katera prav za prav ne bi imela nobenega vzroka, ogrevati se za nasvetovano reformo in to sem — naj se sliši še tako paradokso, — jaz sam pred-lagatelj odnosno moja zloznost. Dočim se mi sedaj ni treba brigati prav nič ne za vložni zapisnik, ne za registraturo, ne za ekspedit in je moja ingerenca na po meni revidiran spis, kakor hitro zapusti policijski oddelek, popolnoma pri kraju, — dočim sedaj takorekoč ne nosim odgovornosti, katero ima aprobant, bi se vse to z ustanovitvijo samostojnega ura-

rađa hipoma predručilo. Nakopal bi s tem ogromno dela in odgovornosti ter primoran bi bil, še več svojega prostega časa posvetiti uradu, kakor že zdaj, ko sem z običajnimi dnevnimi posli namesto ob zaključku uradnih ur ob 2. uri, še le ob polu 4. uri popoldne gotov! A, ker nisem navajen, staviti svojo »zlo-znost« nad službene koristi, me ta gotova po-množba uradnih poslov ne more in ne sme ovirati; pri nasvetovanju reforme, katero sem spoznal za potrebno n koristno.

Kakih stroškov, težav ali preglavic sicer ta nasvetovana ustanovitev samostojnega po-licijskega urada ne bi delala. Drugi in tretji del nasvetovane preosnove, obstoječe iz po-polnitve in povišbe osobja ter iz regulacije i rednih in izrednih prejemkov, pa je spojen s precejšnjimi troški.

Predlagam, da se pomnoži uradniško oso-bje policijskega urada in popolni stražniški zbor, to pa, ker oba ne zadostujeta več in zla-sti s tako pičlo odmerjenim konceptnim per-sonalom pri sedanjih razmerah nikakor ni mo-goče več izhajati.

To dokazuje statistično dognan, narav-nost velikanski obseg policijskih opravil ter njegov ogromni

promet spisov.

Glasom »Občinske uprave deželnega stol-nega mesta Ljubljane za leto 1910« — došlo je leta 1910 mestnopolicijskemu uradu iz sploš-nega vložnega zapisnika 16.620 vlog, kar že tvori nekako tretjinov log, ki znašajo 54.000 števil. To sicer že samo zase ogromno šte-vilo vlog pa ne kaže cele podobe policijskega poslovanja. K temu številu 16.620 vlog došteti moramo še one zadeve, ki niso vpisane v sploš-nem vložnem zapisniku in sicer približno: 1200 prepisov kazenskih dopisnic, daktilosko-pičnih kart in raznih drugih beležkov za kri-minalno razvidnico; 300 medporočil civilno-stražniških organov o izvršenih poizvedbah, revizijah hotelov, hišnih preiskavah; 200 dne-vnih povelj za policijsko stražo; 150 manjših, interno obravnavanih stražnikov o discipli-narnih zadevah; 1200 licenc o podalšanju po-licijske ure gostilničarjem in kavarnarjem in o veselich, koncertih itd.; 600 podpor domači-nom, 800 odgonskih listov in srenemnic; od-gonski račun vsaki mesec s končno številko 2000 prilog; 4000 nakazil za brezplačna zdra-vila; 365 poročil glede vsaki dan došlih tujcih; 347 domovnic; 617 delavskih in 50 poselskih bukvic; 450 spričeval o lepem vedenju; 300 potnih listov; 30 legitimacijskih kart; 6000 potrjenih pobotnic penzionistov; 397 raznih drugih izkaznic in spričeval; 8000 novih zgla-ševalnih pol; 20.000 zglaševalnih beležkov na starih zglaševalnih polah, tičoč se raznih zgla-sitvij in odglasitvij; 200 aviznih listov; 600 beležkov za društveni kataster; popisovanje 1300 mrličev, vsak slučaj po trikrat, tedaj 3900 spisov; 150 nakazil za brezplačno po-kopavanje mrličev, vsak slučaj po 4krat, tedaj 600 spisov; šolska matica s 6450 listki; po-rotni imenik s 549 listki; 500 kazenskih listkov za politično-kazensko razvidnico; 200 spisov policijskega značaja referata IV.; 3500 spisov policijskega značaja referatov I in I b, — skupaj 63.810 spisov!!!

(Dalje.)

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

BRAMBNA REFORMA.

Budimpešta, 8. febr. Z ozirom na včerajš-nja pogajanja avstrijske in ogrske vlade glede brambne reforme, ki niso dovele do nikakega uspeha in se istega tudi ni nadejati, se presoja tukaj politična situacija skrajno pesimistično. V političnih krogih se je včeraj po vrnitvi Khu-ena iz Dunaja dolgo razpravljalo o položaju in splošno mnenje je, da je Khuenovo stališče skrajno omajano.

DEŽELNI ZBORI.

Inomost, 8. febr. Vsled delanezmožnosti je bil danes tirolski deželni zbor odgođen.

Lvov, 8. febr. Pričakuje se v najkrajšem času odgoditve gališkega deželnega zbora, ker ni upati na nikak poljsko-rusinski sporazum.

NEMŠKI DRŽAVNI ZBOR.

Berlin, 8. febr. Danes bi se morale izvršiti volitve v predsedstvo novega državnega zbo-ra; ker se pa ni doseglo med strankami spo-razuma se je seja zaključila, ter se vrši pri-hodnja jutri ob 2. popoldne.

BAVARSKA MINISTRSKA KRIZA.

Monakovo, 8. febr. Na pritisk klerikalnega centra je princ-regent ponudil sestavo kabi-neta voditelju klerikalcev Härtlingu, ki je znan kot zaupnik Vatikana na Nemškem, ter posre-dovalec med kurijo in nemškimi katoliki.

Monakovo, 8. febr. Kakor se razglašja v večernih urah je centumaš Härtlinger odklo-nil sestavo bavarskega kabineta.

SRBSKI PRESTOLONASLEDNIK.

Belgrad, 8. februarja. Srbski prestolona-slednik Aleksander je odpotoval danes za delj časa na francosko revijero.

MINISTRSKA KRIZA NA SRBSKEM.

Belgrad, 6. februarja. Kralj Peter je danes popoldne ponudil sestavo kabineta zopet M. Milovanoviću, ki je to nalogo prevzel ter bo sestavil popolnoma staroradikalen kabinet.

KRETA.

Carigrad, 8. februarja. Na Kreti se je se-stavila revolucionarna vlada, ki je sklenila pre-trgati vezi s Turško, da se otok prikloni Grški.

VELIKO PONEVERJENJE.

Lvov, 8. februarja. V osrednji zvezi rusi-nskih posojilnic so prišli na sled veliki defravda-ciji, ki po dosedanjih računih dosega že vsoto 8 milijonov kron.

RAZNO.

* **Trust hotelov.** Budimpešta, 8. febr. Za-stopnik nekega francosko - švicarskega hotel-skega podjetja se mudi v Budimpešti, da kupi Margaretini otok. Snuje se družba, ki bo poleg tega otoka vzela v najem vsa erarična kopali-šča.

* **Amerikanski dvoboj na Dunaju.** Dunaj, 8. febr. 18 let stari slikar in pesnik Karol P. se je poizkušal usmrtiti. Zapustil je pismo, v ka-terem pravi, da je imel preprič z nekim častni-kom. Sledil je amerikanski dvoboj in on je po-tegnil črno kroglo.

* **Nesreče v gorah.** Inomost, 8. febr. Turi-sta Barbischa iz Dunaja in gostilničar Kessler sta šla v gore, kjer ju je pograbil in pokopal snežni plaz. Kessler, oče štirih otrok, je mrtev, Barbischa so rešili.

* **Mož Toselli jeve toži.** Pariz, 8. februarja. Mož Toselli jeve toži »Matin« na odškodnino 10.000 fr. češ, da je razžaljen, ker je list priob-čil spomine Toselli jeve.

* **Smrtna kosa.** Jalta, 8. febr. Tu je umrl 96 let stari general Miljutin, ki se je udeležel-val reformnih del carja Aleksandra II.

* **Poplava na Španskem.** Madrid, 8. febr. Iz južne Španske poročajo o velikih poplavah, ki so napravile veliko škodo zlasti v Sevilli in Cordovi. Pri Santaremu so silni nalive v mi-noli noči povzročili poplavo reke Taya, ki gle-de razsežnosti presega vse dosedanje poplave.

* **Čenstohovski proces.** Varšava, 8. febr. Proces proti menihu, tatu in morilcu patru Maczochu ter drugom radi škandaloznih do-godkov v čenstohovskem samostanu se prične 27. t. m. pred kriminalnim sodiščem v Pjotr-kovu. Ker bo zaslišanih veliko prič, bo obrav-nava trajala vese mesec. Kakor znano je eden krivcev samostanski prior pater Rajman ne-

davno pobegnil iz Dunaja v Ameriko, ter ga zasleduje policija s tiralicco.

* **Amerikanci Salomoni** ali kako kaznu-jejo sodniki v Ameriki sami sebe. V Novem Yorku se je nek sodnik tako napil, da je napo-sled obležal v jarku in so ga od tam spravili policaji domov. Ko se je prebudil, bila je se-veda prva njegova pot v hišo Pravičnosti. Še pred prvo obravnavo je naročil slugi, naj po-kljče obtoženca, njega samega. Občinstvo, ka-tero je povsod enako raznih pikantnih in ne-pikantnih novic željno, je s začudenjem gle-dalo sodnika in z nekako tesnobo pričakovalo nadaljni razvoj obravnave proti samemu sebi. Trezni sodnikov »jaz« je rentail proti druge-mu »jaz«, ki se mu je očitalo prestopke pija-nosti. Občinstvo, katero se je med tem pomno-žilo pa se je smejalo treznemu in pijanemu sodniku. Sodnik je očital svojemu »jaz«, ki se je še pred par urami valjal po blatu: »No, tako, gospod, take stvari smo zvedeli od vas. Vče-raj ponoči so vas našli v Kurji vasi pijanega, nezavednega, lep kraljev ste uprizorili, nesram-ne kvante ste popevali, uganjali vse mogoče in pohujševali mimo idoč. Na konec ste se pa še v jarek zavalili... No in kakšne olajševalne okoliščine morete navesti? Da ste bili povab-ljeni v goste pri neki rodbini, kjer ste pili iz-borno slivovico? — Kaj še, to vse je le izgo-vor! — Le počakajte — Molčite! — Ne boste me pregovorili in omehčali! — Povem vam, da ste se prav nespodobno vedli!« Sodnik je ob-molknil, pa takoj na to prav strogo se izrazil: »Zdaj pa govorite, prosim vas. Sodnik ste. Kako bi vi obsodili kakega reveža, ki bi se bil enako pregrešil? Na deset dolarjev kazni ali ne? Dobro; ker ste pa vi sodnik, vas ob-sojam na kazen tridesetih dolarjev!« Nato je vzel ta sodnik iz žepa denarnico in naštel na mizo imenovano vsoto. Nek drug sodnik iz Chicaga, predstojnik sodišča Rizer, je prišel v urad nekoliko pozno, ko so že stranke in nji-hovi zagovorniki na njega čakali. Sodnik se je vsedel na predsedniško mesto in takoj nato samega sebe nagovoril: »Za tak prestopke sem nedavno kaznoval nekega advokata z kaznijo 10 dolarjev. In čisto v redu in pravič-no je, če sam sebe kaznujem z dvojno kaznijo.« In evo, to je tudi storil — plačal je 20 dolarjev. — Ni slab tak humor amerikanskih sodnikov, gotovo vsebuje več humorja kot dovpti naših senatov, ki sodijo politične delikte.

* **Očetovska zaloigra.** Kraljevi gradec, 6. febr. Hčerka 76letnega gostilničarja Kuder-ne je postopala s svojim očetom skrajno ne-usmiljeno. Imela je zaprtega več let v pod-strešju in ga hranila s skrajno pičlo hrano. Ko je stari Kuderna prišel do žveplenk, je zažgal hišo, ki je pogorela do tal. Te dni se je moral zagovarjati radi požiga pred sodiščem, a je bil oproščen. Ker je pa tudi sedaj hčerka postopala z njim jako brezobzirno, se je včeraj na podstrešju obesil.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pis-menim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Čeh želi poučevati češki jezik. Ponudbe pod »Čeh« poštno ležeče Ljubljana. 123—1

Tri maske (Harlekin) roza, svetloplava in bela se ceno proda. Kje, pove »Prva anončna pisarna.« 124

Dobro izurjena kuharica se sprejme. Kje, pove »Prva anončna pisarna.« 126—1

K O R E S P O N D E N C A.

Dve mladi gospodični želita korespondi-rati z dvema finima gospodom. Šifri: »Afraja« in »Ilda« poštno ležeče Grosuplje. 125—1

Hipoma pa se umakne vsa družba in se priklanja. On prihaja, ki ga kraljica sprejema že teden dni le s smehljajem, on, ki ga očitno odlikuje pred vsemi... sin vojvode burgund-skega, mladi grof Nevers.

Bled od prečute noči, prepaden od skle-pa je prihajal Ivan Neustrašni skozi krdelo, puščajoč za sabo dolgo brazdo nevošljivosti in občudovanja. Kraljica ga je bila zapazila in mu mu prožila roko. Spustil se je na eno koleno, poljubil ji roko in dihnil:

— Vsprejemam...

— Dobro, in sedaj odpotuj, je zamrmrala kraljica, in misliti na to, kaj vas čaka ob po-vratku!...

Nevers se je vzdignil. Zgodilo se je. Karl Šesti je bil zapisan smrti! Obsojen Filip Bur-gundski, obsojena Margarita de Hainant, Ni-hče ni slutil, da se je odigrala v tem trenutku tragedija, ki more spremeniti v kratkem lice sveta.

Šesti dan je zapustil Ivan Nevstrašni o kratkem pomenku z očetom v začudenje vseh Pariz. Eni so ugibali, da je padel pri kraljici v nemilost, drugi so trdili, da se je dižonsko meščanstvo med odsotnostjo vojvode uprlo in ni hotelo položiti davkov, kakor se je bilo to zgodilo pred trinajstimi leti v Parizu.

Kraljica je pa odgovarjala na vsa vpraša-nja z nenavadnim poudarkom:

— Ne razburajte se in prepričani bodite, da skoro uvidite Nevers-a na francoskem dvoru...

Ivan Nevstrašni je v spremstvu šestdese-tih dobro oboroženih plemičev odšel v pospe-

— Križ Burgundcev!

— In ženska je izstopila iz nosilnice in vlekla za roko tega otroka. Jaz sem jim sledila do tukaj sem in sklenila sem, da pohčerm ot-roka. Sedaj je moj. Takoj naj se vpiše.

Vojvodinja je odpela debelo nabiti možnji-ček, ponudila ga kmetici, in dejala smehljajoče se:

— Odstopite mi svoje pravice, hočete?

Kmetica je krčevito stisnila možnjiček v pest. Videla je, da je poln in da ima sam na se-bi veliko vrednost, ker je bil iz zlate svile in posejan z demanti in biseri. Jecljala je nera-zumljive besede, Valentina se ni več ozirala na njo. In množica, ki se je bila zbrala pred cerkvijo je videla sedaj nekaj, kar jo je spre-letelo do mozga. Vojvodinja Orleanska, žena prve osebnosti v kraljestvu, v času ko kralj sploh ni veljal, je pritiskala rahlo revno odeto dekletce na prsi in se odstranila proti nosilnici z najslavnejšim evropskim grbom, smehljajo-ča se, žareča:

Množica je obstala kakor pribita. Bulila je za njo in se do tal klanjala ob obeh straneh; in marsikatero oko se je napolnilo s solzami... Se-le, ko je bila vojvodinja že izginila v nosil-nici, se je vzdignil oglušujoč krik do neba.

Valentina je položila onesveščeno Roselys v blazine, zagnjala zatore in dejala začudenim dvorjanicam:

— Niti besedice nikomur, o vsem tem, kar se je pripetilo danes...

— Vojvodinja hoče prikriti dobro delo, je rekla ena izmed njih.

